

УПОВНОВАЖЕНИЙ

Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33, E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

**Голові Національної поліції України
Івану ВИГІВСЬКОМУ**

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Статтею 3 Конституції України визначено, що людина, її життя і здоров'я є найвищою соціальною цінністю.

Права і свободи людини і громадянина закріплено у Розділі II Конституції України та, відповідно до статті 22 Основного Закону України, не є вичерпними, гарантуються і не можуть бути скасовані.

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина, метою якого є:

захист прав і свобод людини і громадянина, проголошених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України;

додержання та повага до прав і свобод людини і громадянина у відносинах, що виникають між юридичними особами публічного та приватного права, а також фізичними особами, які перебувають на території України, у випадках, передбачених окремим законом;

запобігання порушенням прав і свобод людини і громадянина або сприяння їх поновленню;

сприяння приведенню законодавства України про права і свободи людини і громадянина у відповідність до Конституції України, міжнародних стандартів у цій сфері.

Мною, у зв'язку із здійсненням на підставі статей 13 та 19-1 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захисту прав кожного на території України, виконанням функцій національного превентивного механізму відповідно до

Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання виявлено порушення прав людини на захист від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності Шевченківського управління поліції Головного управління Національної поліції у місті Києві.

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур, або жорстокого, нелюдського, або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Частиною 3 статті 1 Закону України «Про попереднє ув'язнення» визначено, що тримання осіб, взятих під варту, здійснюється на принципах неухильного додержання Конституції України, вимог Загальної декларації прав людини, інших міжнародних правових норм і стандартів поводження з ув'язненими.

Під час здійснення 07 листопада 2023 року відвідування Шевченківського управління поліції Головного управління Національної поліції у місті Києві (далі – УП, управління поліції) як місця несвободи для виконання функцій національного превентивного механізму встановлено, що незважаючи на рекомендації надані за результатами попереднього відвідування, здійсненого 15.02.2022 групою НППМ, жодної із них службовими особами управління поліції виконано не було.

Відповідно до підпункту 6 пункту 3 розділу VI Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 № 440 (далі – Інструкція), оперативний черговий чергової частини підрозділів поліції має право поміщати й утримувати в КЗ осіб, підозрюваних у вчиненні кримінальних правопорушень, за які передбачене покарання у виді позбавлення волі, без ухвали слідчого судді, суду, на підставі протоколу про затримання особи, підозрюваної в учиненні злочину, відповідно до статті 208 Кримінального процесуального кодексу України (далі - КПК України), а також осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від виконання кримінального покарання, на підставі ухвали слідчого судді, суду про дозвіл на затримання - на строк **до 3 годин** із подальшим поміщенням до ізоляторів тимчасового тримання. Якщо доставлення зазначених осіб до ІТТ у цей строк неможливе через віддаленість або відсутність належних

шляхів сполучення, вони можуть триматися в КЗ не більше 24 годин;

Усупереч зазначеним вимогам, незважаючи на наявність на території міста Києва ізолятора тимчасового тримання, з 210 затриманих осіб, які поміщувались та утримувались в кімнатах для затриманих УП, тільки 4 особи перебували в них до 3 годин.

Крім того, встановлено непоодинокі випадки утримування в КЗ затриманих осіб понад 24 години, зокрема:

затриманий Лощених В.В. утримувався в кімнаті для затриманих **31 годину 20 хвилин**;

затриманий [REDACTED] утримувався в кімнаті для затриманих **31 годину 20 хвилин**;

затриманий [REDACTED] утримувався в кімнаті для затриманих **33 години 40 хвилин**;

затриманий [REDACTED] утримувався в кімнаті для затриманих **31 годину 10 хвилин**;

затримана [REDACTED] утримувалася в кімнаті для затриманих **32 години 30 хвилин**;

затриманий [REDACTED] утримувався в кімнаті для затриманих **34 години 52 хвилини**;

затримана [REDACTED] утримувалася в кімнаті для затриманих **32 години 34 хвилин**;

затримана [REDACTED] утримувалася в кімнаті для затриманих **32 години 34 хвилин**;

затриманий [REDACTED] утримувався в кімнаті для затриманих **37 годин 10 хвилин**;

затриманий [REDACTED] утримувався в кімнаті для затриманих **33 години 03 хвилини**;

затриманий [REDACTED] утримувався в кімнаті для затриманих **32 години 40 хвилин**;

затримана [REDACTED] утримувалася в кімнаті для затриманих **36 годин 20 хвилин**;

затримана [REDACTED] утримувалася в кімнаті для затриманих **36 години 18 хвилин**;

затримана [REDACTED] утримувалася в кімнаті для затриманих **36 годин 10 хвилин**;

У своїх доповідях Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – Комітет) (Дванадцята Загальна доповідь СРТ/Inf(2002)15) зазначає, що перебування під вартою у підрозділах поліції має тривати доволі недовго. Крім того, особам, яких тримають під вартою 24 години і довше, потрібно, якщо це можливо, пропонувати прогулянки на свіжому повітрі.

Відповідно до наказу начальника управління поліції від 09.02.2023 № 47 та посадових інструкцій інспектора та старшого інспектора слідчого відділу

управління поліції на Ангеліну Калайду та Галину Івахненко відповідно покладені обов'язки службових осіб, відповідальних за перебування затриманих (далі – службові особи), передбачені статтями 212, 213 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) та розділом X Положення про слідчі підрозділи Національної поліції України, затвердженого наказом МВС України від 08.07.2017 № 570.

Під час ознайомлення із службовою документацією вказаних службових осіб встановлено, що обов'язки, передбачені статтями 212, 213 КПК України, виконуються частково. Зокрема, у зв'язку з тим, що робочий час службових осіб встановлений з 09.00 по 18.00 годину, відносно осіб, яких затримано поза їх робочим часом не здійснюється: негайна реєстрація затриманого; роз'яснення затриманому підстави його затримання, права і обов'язки; звільнення затриманого негайно після зникнення підстави для затримання або спливу строку для затримання; забезпечення належного поводження із затриманим та дотримання його прав, передбачених Конституцією України та іншими законами України; забезпечення запису усіх дій, що проводяться із залученням затриманого, у тому числі час їх початку та закінчення, а також осіб, які проводили такі дії або були присутні при проведенні таких дій; забезпечення невідкладного надання належної медичної допомоги та фіксацію медичним працівником будь-яких тілесних ушкоджень або погіршення стану здоров'я затриманого.

В подальшому невиконання обов'язків, передбачених статтями 212, 213 КПК України, призводить до порушення прав затриманих осіб під час перебування в управлінні поліції.

У порушення вимог пункту 3 Положення про кімнати для проведення слідчих дій та інших заходів в органах і підрозділах внутрішніх справ України, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 18.12.2003 № 1561, підпунктів 9, 10 пункту 3 наказу Національної поліції України від 21.07.2017 № 747 «Про оголошення вироків судів стосовно колишніх поліцейських», незважаючи на наявність в управлінні поліції кімнати для проведення слідчих дій, процесуальні дії із затриманими особами проводяться в службових кабінетах співробітників слідчого відділу УП (кабінети розміщені на 3 поверсі адміністративної будівлі управління), без належної відеофіксації таких дій (зазначені факти підтверджуються інформацією, внесеною до протоколів затримання особи, підозрюваної у вчиненні кримінального правопорушення та відео з камер спостереження, які розміщені в кімнаті для проведення слідчих дій).

Комітет у Другій Загальній доповіді [СРТ/Inf (92) 3] наголошував, що електронні записи поліцейських допитів є додатковою гарантією недопущення жорстокого поводження із затриманими особами та надають також значні переваги самій поліції, оскільки виключають безпідставні звинувачення у фізичних чи психологічних знущаннях. Наявність записів здійснених поліцією допитів також зменшить вірогідність навмисної відмови затриманих осіб від

попередньо наданих свідчень.

При вивченні протоколів про затримання особи, підозрюваної у вчиненні кримінального правопорушення, у великій кількості випадків встановлено суттєве порушення щодо його відповідності вимогам процесуального законодавства.

Так, у порушення статті 104 КПК України службові особи управління поліції у протоколах про затримання особи, підозрюваної у вчиненні кримінального правопорушення, не зазначають інформацію щодо місця складання протоколу.

Також, в ході відвідування виявлені факти неналежного ведення службових журналів, зокрема:

до журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених не завжди вноситься інформація про ужиті стосовно доставленої особи заходи (складання протоколу, відібрання пояснення тощо). Крім того, встановлено випадки невнесення до зазначеного журналу інформації про перебування в управлінні поліції адвокатів, які прибули для надання безоплатної вторинної правової допомоги затриманим.

до журналу інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги затриманим не завжди вноситься інформація про підстави затримання (графа 3), а також встановлено випадок внесення недостовірної інформації. Так, до вказаного журналу внесено інформацію про затримання [REDACTED] та повідомлення центру з надання безоплатної правової допомоги о 08 годині 15 хвилин (запис № 679). Однак зазначена інформація не відповідає дійсності, оскільки, згідно інформації отриманої від Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у місті Києві, службовими особами управління поліції повідомлення центру з надання безоплатної правової допомоги здійснено лише о 13 годині 36 хвилин.

Крім того, облаштування кімнат для затриманих управління поліції не відповідає національним і міжнародним стандартам у частині забезпечення належних умов тримання осіб. Зокрема, у порушення пункту 11 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями, пункту 18.2 Європейських пенітенціарних правил (Рекомендація № R (2006) 2 Комітету Міністрів держав-учасниць), підпункту 4 пункту 1 розділу VIII Інструкції рівень природного та штучного освітлення в камерах не відповідає нормі, відсутня вентиляція. Конструкція вікон камер не дозволяє утримуваним особам власноручно відкривати кватирки для провітрювання. Кімнати для затриманих не обладнані системою сигналізації (кнопкою виклику чергового), яка дозволяє утримуваним особам негайно встановлювати контакт із працівниками поліції.

Через відсутність установлених норм в кімнаті для затриманих не передбачено забезпечення утримуваних осіб предметами особистої гігієни, а саме зубною щіткою та пастою.

Комітет у Дванадцятій Загальній доповіді [СРТ/Inf (2002) 15] зазначав, що умови утримування в поліцейських камерах мають відповідати основним

вимогам. Всі камери повинні бути чистими і мати належний розмір, відповідне освітлення і вентиляцію.

Також, Комітет наголошував, що за обставин відсутності засобів (як, наприклад систем виклику) для привернення уваги поліцейських значно зростає небезпека несвоєчасного втручання працівників поліції в можливі інциденти (насильство серед затриманих, спроби самогубства, пожежі тощо).

Крім того, враховуючи, що затримані особи утримуються в кімнатах для затриманих управління поліції досить тривалий час, із порушенням термінів утримання та в неналежних умовах, така ситуація може призвести до чергових заяв проти України до Європейського суду з прав людини про порушення статті 3 Конвенції та призначення виплат значної суми коштів, як моральної компенсації за моральну шкоду.

У порушення вимог пункту 18 розділу VII Інструкції в управлінні поліції кімната для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками не обладнана камерою відеоспостереження, тому встановити чи відбувається конфіденційне побачення саме в цій кімнаті не вдалось за можливе.

Згідно інформації, отриманої від Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у місті Києві (далі – центр), встановлено, що у порушення вимог частини четвертої статті 213 Кримінального процесуального кодексу України, пункту 2 Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 № 1363 та підпункту 3 пункту 10 розділу VI Інструкції, службові особи управління поліції в багатьох випадках не забезпечують негайного повідомлення центру про факти затримання осіб, зокрема:

про затримання [REDACTED] 27.02.2023 о 22 годині 00 хвилин центр повідомлено 28.02.2023 о 14 годині 50 хвилин, тобто через **16 годин 50 хвилин**;

про затримання [REDACTED] 17.01.2023 о 22 годині 25 хвилин центр повідомлено 18.01.2023 о 10 годині 00 хвилин, тобто через **11 годин 35 хвилин**;

про затримання [REDACTED] 23.08.2023 о 23 годині 00 хвилин центр повідомлено 24.08.2023 о 06 годині 58 хвилин, тобто через **7 годин 58 хвилин**;

про затримання [REDACTED] 20.10.2023 о 08 годині 15 хвилин центр повідомлено цього ж дня о 13 годині 36 хвилин, тобто через **5 годин 26 хвилин**;

про затримання [REDACTED] 20.01.2023 о 20 годині 00 хвилин центр повідомлено 21.01.2023 о 00 годин 35 хвилин, тобто через **4 години 35 хвилин**;

про затримання [REDACTED] 03.05.2023 о 11 годині 00 хвилин центр повідомлено цього ж дня о 15 годині 30 хвилин, тобто через **4 години 30 хвилин**;

про затримання [REDACTED] 20.01.2023 о 19 годині 40 хвилин центр повідомлено цього ж дня о 23 годині 57 хвилин, тобто через **4 години 17 хвилин**;

про затримання [REDACTED] 20.01.2023 о 22 годині 00 хвилин центр

повідомлено 21.01.2023 о 02 годині 05 хвилин, тобто через **4 години 05 хвилин**;

про затримання [REDACTED] 15.02.2023 о 15 годині 30 хвилин центр повідомлено цього ж дня о 19 годині 27 хвилин, тобто через **3 години 57 хвилин**;

про затримання [REDACTED] 09.06.2023 о 15 годині 20 хвилин центр повідомлено цього ж дня о 19 годині 15 хвилин, тобто через **3 години 55 хвилин**;

про затримання [REDACTED] 25.01.2023 о 12 годині 40 хвилин центр повідомлено цього ж дня о 16 годині 25 хвилин, тобто через **3 години 45 хвилин**;

про затримання [REDACTED] 25.01.2023 о 12 годині 40 хвилин центр повідомлено цього ж дня о 16 годині 25 хвилин, тобто через **3 години 45 хвилин**;

про затримання [REDACTED] 25.01.2023 о 12 годині 40 хвилин центр повідомлено цього ж дня о 16 годині 25 хвилин, тобто через **3 години 45 хвилин**;

про затримання [REDACTED] 09.05.2023 о 09 годині 40 хвилин центр повідомлено цього ж дня о 13 годині 00 хвилин, тобто через **3 години 20 хвилин**;

про затримання [REDACTED] 31.01.2023 о 17 годині 30 хвилин центр повідомлено цього ж дня о 20 годині 45 хвилин, тобто через **3 години 15 хвилин**.

Зазначені факти свідчать про невинуватене затягування забезпечення та реалізації затриманим особам права на захист.

Комітет (Дванадцята Загальна доповідь СРТ/Inf(2002)15) наголошував, що небезпека залякувань і фізичної жорстокості по відношенню до затриманої особи є найбільшою у час відразу по взятті її під варту. Отже, можливість затриманих залучити адвоката саме у цей проміжок часу становить гарантію від жорстокого поводження.

Факти порушень прав затриманих на доступ підозрюваного до захисника вже знайшли своє відображення в рішеннях Європейського суду з прав людини (справа Салдуз проти Туреччини), який також відзначав «особливу вразливість обвинуваченого на ранніх етапах провадження, коли він одночасно постає перед стресовою ситуацією і дедалі складнішим кримінальним законодавством».

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, обумовлених діями або бездіяльністю службових осіб управління поліції, а також приймаючи до уваги те, що:

згідно з пунктом 2 частини 1 статті 22 Закону України «Про Національну поліцію», керівник поліції контролює виконання поліцією Конституції та законів України,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Розглянути подання та вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених порушень, зокрема:

1.1. Забезпечити утримання затриманих осіб в кімнатах для затриманих управління поліції в строки передбачені Інструкцією;

1.2. Обладнати кімнати для затриманих управління поліції у відповідності національним і міжнародним стандартам;

1.3. Забезпечити належне виконання функціональних обов'язків службовими особами, відповідальними за перебування затриманих в управлінні поліції;

1.4. Забезпечити належне ведення журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених до управління поліції та журналу інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги затриманим;

1.5. Забезпечити негайне повідомлення центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про факти затримання осіб;

1.6. Обладнати кімнату для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками камерою відеоспостереження;

1.7. Зобов'язати працівників управління поліції проводити процесуальні дії із затриманими особами у кімнаті для проведення слідчих дій;

1.8. Забезпечити фіксацію службовими особами управління поліції у протоколах про затримання особи інформації щодо місця складання протоколу.

2. Вжити заходів щодо притягнення винних осіб до встановленої законодавством відповідальності.

3. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити Уповноваженого.

Звертаю увагу, що відмова органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, їх посадових і службових осіб від співпраці, а також умисне приховування або надання неправдивих даних, будь-яке незаконне втручання в діяльності Уповноваженого з метою протидії передбачають відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: звіт за результатами відвідування на 10 арк. в 1 прим.

**Уповноважений Верховної Ради
України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Коноплястий Сергій (050) 967-95-51

